

Assassinat a la rectoria de Sant Bartomeu del Grau

Sant Bartomeu del Grau

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Arxiu Episcopal - carrer Santa Maria 1 - 08500 Vic
Emplaçament Nucli urbà de Vic. Centre històric.

Coordenades:

Latitud: 41.98025
Longitud: 2.17759
UTM Est (X): 431869
UTM Nord (Y): 4647910

Classificació

Número de fitxa 08199-158
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Estil / època: Modern
Segle XVII
Any 1684
Autoria de l'element: Rector de Sant Bartomeu del Grau, Mn. Josep Dalmau.
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Vic - c/ Santa Maria 1 - 08500 Vic
Autoria de la fitxa Anna M. Gómez Bach
Data de registre de la fitxa: dj., 15/09/2005 - 02:00

Descripció

A partir del relat fet pel rector Mn. Josep Dalmau sobre "l'assassinat de la majordoma i del robatori comès a la rectoria de Sant Bartomeu del Grau", aportem una síntesi dels fets que s'hi narren. En el relat consta que el dia 8 de maig de 1684, el rector de St. Bartomeu del Grau (Bisbat de Vic), Mn. Josep Dalmau, se'n va anar la Processó de Nostra Sra. De la Gleva, deixant la majordoma (Maria Anna Noguera, veïna de St. Romà de Sau), sola a la rectoria, tot i que ella mostrà certa reticència. Tornant de la Processó, el rector, aterrit, trobà la majordoma assassinada per un tret d'escopeta a la cara. A més, trobà clars indicis de robatori (caixes i un armari oberts), i trobà a faltar vuit culleres de plata, deu forquilles i tres gots de plata. De la difunta se n'emportaren uns 6 o 8 sous personals. De seguida s'adonà que l'autor no era algú desconegut i que havia entrat a la casa conscient que la majordoma era sola. L'endemà la dona va ser enterrada i el dia 10 es feu el funeral, acordant celebrar l'aniversari el dia després de Sta. Anna, el 26 de juliol. El dia 14 del mateix mes, el batlle, Joan Pujol i Vilaseca, amb sospites fundades, va detindre a la porta de l'hostal, a Creu de Pedra (el camí ral), el jove Agustí Dachs (àlies Llossa), un malfactor reconegut que vivia a la casa d'en Castell, a la plaça del poble. Portava a sobre diverses monedes, algunes d'or i de plata, i després de detenir el germà gran, finalment confessà i declarà on eren amagats els objectes robats a la rectoria. Junt a dos testimonis, l'endemà es recuperaren els objectes (amagats en uns conillers i entre uns garrics) i s'emportaren el delinqüent a Vic. A la rectoria, observant les restes i els indicis dels successos, el rector esbrinà els fets ocorreguts: el lladre va entrar per la porta del campanar, baixant a una cambra on sabia que hi havia una escopeta carregada, amb la que va matar la dona. Amb una destrat de la casa havia trencat els panys de tots els armaris, excepte el del menjar. El rector fa una advertència als seus successors, recomanant no deixar mai la majordoma sola i que no tinguin amistats. Lamenta la seva pròpia ingenuïtat i acusa el lladre de traïdor i ingràt, ja que el jove no desconeixia ni la casa ni les rutines: hi havia treballat molts cops, se l'havia alimentat i se li havia fet caritat, a ell, als germans i a la seva mare, de qui era amiga la majordoma. El rector dedueix que aquesta amistat va donar pistes al lladre sobre els béns existents a la rectoria, i que alhora va ser la causa de l'assassinat, per tal que la dona no descobrís el malfactor. El rector dóna gràcies a Déu per haver permès descobrir el culpable i poder-li donar el càstig merescut, servint d'exemple per a tots els cristians. Dóna fe que s'ha fet justícia. Finalment narra la tètrica fi del culpable, que acaba morint a la presó de Vic, un any després dels fets ocorreguts, en circumstàncies estranyes, ja que sembla que no va ser per mort natural (el dia abans el jove es trobava en perfecte estat). Un cop mort el lladre, els objectes robats són tornats a les mans del rector, i els diners de la difunta, tot i no tenir testament fet, s'entregaren a qui es demostrà que era el seu hereu.

Observacions:

D'acord amb l'article 19 "Patrimoni documental" de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català (DOGC núm. 1807, 11.10.1993) els documents amb més de quaranta anys d'antiguitat formen part del patrimoni documental de Catalunya.

Història

Josep Valls i Capdevila va recollir de l'arxiu Episcopal de Vic el RELAT DEL RECTOR MN. JOSEP DALMAU DE L'ASSASSINAT DE LA MAJORDONA I DEL ROBATORI COMÈS A LA RECTORIA DE SANT BARTOMEU DEL GRAU. Biblioteca episcopal de Vic. Arxiu Parroquial de Sant Bartomeu del Grau. ABD/1 1636-1725. La rectoria de Sant Bartomeu del Grau estaria ubicada prop de l'església Vella. A partir dels volts de l'any 990 es documenta per primera vegada aquesta l'església i continua apareixent esmentada en els segles següents. A finals del segle X, abans d'ésser cedida vers l'any 993 pel bisbe de Vic, Fruïà, al sacerdot, Bonfill, canonge de la seu vigatana i de la família dels senyors del castell de Gurb, ja devia tenir funcions parroquials, si bé no s'esmenten fins el 1055 de manera genèrica i, l'any 1080, explícitament. A partir de l'esmentada donació d'aquesta església juntament amb d'altres esglésies del terme del castell de Gurb, i la repetició de la donació en la persona del clergue, Berenguer, nebot de l'anterior,

quan aquest fou promogut a la mitra del bisbat d'Elna, es genera un fragós i llarg conflicte. Les vicissituds de la primera part del conflicte no finiren fins que vers l'any 1035 el bisbe Oliva féu una concòrdia amb Bernat Sendred de Gurb, senyor del castell, en la qual li cedí el domini de les quatre esglésies durant la vida del fill, que havia de ser clergue. Aquest pacte no es complí posteriorment i generà un nou i violent conflicte entre ambdues parts; el conflicte no finí fins que intervingué Ramon Berenguer II, el qual aconseguí que el bisbe de Vic, Berenguer Sunifred de Lluçà i Guillem Bernat de Queralt i el seu fill, Bernat Guillem signessin una concòrdia per la qual el bisbe cedia durant les seves vides, tres de les quatre esglésies del terme del castell de Gurb, entre les quals hi havia la de Sant Bartomeu del Grau. Però a la mort dels personatges es degué renovar el conveni, ara ja només amb els delmes de les parròquies de Sant Andreu de Gurb i de Sant Bartomeu del Grau, situació que durà fins l'any 1165, que, a la mort de Berenguer II de Queralt, es féu un nou conveni amb la mare d'aquest, Sança d'Anglesola, ja només amb la meitat del delme d'ambdues parròquies, i a la mort d'aquesta senyora es degué incorporar definitivament als dominis dels bisbes vigatans. Es desconeixen amb exactitud quines són les vicissituds que afecten l'església a partir d'aquest moments, tan sols sabem que a mitjans del segle XIII un petit nucli habitat es troba al redós de l'edifici, just en l'espai dedicat a la sagrera, també es coneix l'existència d'un altar consagrat a Santa Maria, tot i que se'n desconeix la ubicació. Sembla ser que la pesta bubònica que assolà el Principat el 1348 anorrea el poblament existent prop de l'església. Durant el segle XVI, mentre Sant Bartomeu obté l'autonomia del terme de Grub, es té notícia de l'afegitó d'unes capelles laterals i de l'afegitó d'una sagristia. L'església sofrí l'afegitó d'unes capelles laterals i subsistí fins a l'any 1780, que fou construïda una nova església en el poble actual, on es traslladaren les funcions parroquials, la qual cosa motivà l'abandó de l'església vella que restà sense culte i avui està totalment en ruïnes.

Bibliografia

Biblioteca episcopal de Vic. Arxiu Parroquial de Sant Bartomeu del Grau. ABD/1 1636-1725. VALLS, J. 2005. Textos de la I Exposició de l'Església Vella de Sant Bartomeu del Grau (desembre 2004-març 2005).

